

H.T. Asser

Schagen, 9 juni 1894 - Laren N.H., 29 juli 1965

Het is geen eenvoudige taak een levensbericht te schrijven dat recht doet wedervaren aan de veelzijdige persoonlijkheid die Asser was. Het woord recht dat mij zoëven onbewust uit de pen vloeide, moet men in Asser's leven wel centraal stellen, want karakteristiek voor hem was naast zijn scherp juridisch inzicht een groot gevoel voor rechtvaardigheid. Stammend uit een beroemd Amsterdams juristengeslacht - ik noem slechts zijn grootvader de bekende Prof. Mr. T. M. C. Asser - had hij het juridisch denken als het ware met de paplepel ingegoten gekregen. Zijn vader Mr. H. L. Asser, die rechter was in de rechtbank te Amsterdam, overleed helaas op nog jeugdige leeftijd. Asser's gave moeilijke problemen te analyseren en ze tot eenvoudige proporties terug te brengen, dwong ieders bewondering af en is hem in zijn carrière vaak van pas gekomen. Die carrière, waarvan hier een slechts globaal overzicht volgt, is eervol geweest en heeft hem allerwege, nationaal zowel als internationaal, erkenning doen oogsten. Asser werd op 9 juni 1894 te Schagen geboren. Na in 1912 eindexamen te hebben gedaan aan het Amsterdams Barlaeus Gymnasium, studeerde hij rechten aan de Universiteit van Amsterdam, een studie die door de mobilisatie van 1914-1918 onderbroken zou worden. Dit maakte dat hij eerst in april 1919 zijn meesterstitel behaalde, waarna hij op 8 juli van hetzelfde jaar op stellingen promoveerde tot doctor in de rechtswetenschappen. Hierna aanvaardde Asser de betrekking van adjunct-secretaris van de "Vereniging van ter Beurze vertegenwoordigde Brandassuradeuren", in welke periode hij de grondslag legde voor zijn grote kennis van het assurantievak. Toen in 1921 de "Vereeniging het Vrije Ruilverkeer" het derde internationale congres voor de vrijhandel te Amsterdam organiseerde, was Asser bij de organisatie daarvan nauw betrokken. De overlevering wil dat de heer Jan ter Meulen Jrzn., de toenmalige hoofddirecteur van de Nederlandsche Lloyd, voor wie Asser als secretaris van de Vereeniging geen vreemde was, hem bij die gelegenheid "ontdekte" en hem overhaalde het secretariaat van de Vereeniging te verruilen voor het directiesecretariaat van de Nederlandsche Lloyd. Dat Asser daar nooit spijt van heeft gehad, moge blijken uit zijn benoeming in 1938 tot directeur van deze maatschappij, een functie die hij tot aan het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, eind 1959, bekleedde. Na een adviseurschap van enkele jaren trad hij toe tot het College van Commissarissen. Helaas maakte zijn dood hieraan op 29 juli 1965 een einde. Van den beginne af aan heeft Asser ervoor geijverd de organisatie van het schadeverzekeringsbedrijf te bevorderen. Hiermede maakte hij reeds een begin als secretaris van de Vereeniging door de grondslag te leggen voor het Industriële Brandtarief dat geënt is op het in Engeland gebruikte tarief voor industriële risico's. Hij was jarenlang voorzitter van de Commissie voor het Brandtarief voor Industriële Risico's hier te lande. Tijdens de bezettingsperiode verbleef hij ruim twee jaar als gijzelaar in St. Michielsgestel. Van daaruit onderhield hij niet alleen een wekelijks, schriftelijk contact met zijn mededirecteuren, maar bereidde hij ook plannen voor die hij na de oorlog verwezenlijkt mocht zien. Ik kom hierop nog nader terug. Vele gijzelaars uit die donkere periode zullen Asser, wiens geest ongebroken was, dankbaar zijn voor de grote morele steun die zij van hem hebben mogen ontvangen.

Na de bevrijding van Nederlands Indië werd op instigatie van het geallieerde oppercommando de B.V.U. (Bataviaasche Verzekerings Unie) opgericht om het verzekeringsbedrijf aldaar weer op gang te brengen. Asser, die dit land goed kende, immers de Nederlandsche Lloyd had daar een belangrijk kantoor, werd voorzitter van de B.V.U., die volledig in zijn opzet is geslaagd. Intussen werkte hij met een van zijn vakgenoten, Mr. J. Gratama, directeur van de NV Verzekering-Maatschappij "Holland van 1859", aan de oprichting van de Nederlandse Unie van Schadeverzekeraars, een overkoepelend orgaan van alle in het schadeverzekeringsbedrijf in Nederland werkende maatschappijen. Asser is ook een van de voorzitters van de Unie geweest.

Op zijn initiatief kwam onder meer de Voorlichtingscommissie voor het Schadeverzekeringsbedrijf tot stand. Voorts was hij de oprichter van de Vereniging van Brandassuradeuren in Nederland en deszelfs eerste voorzitter. Deze Vereniging omvat alle in Nederland bestaande organisaties op brandverzekeringsgebied. Asser heeft eveneens de stoot gegeven tot de oprichting van de Vereniging van Transportassuradeuren in Nederland. Vermelden wij tenslotte nog dat Asser de eerste voorzitter van de Atoomcommissie en de zogenaamde Atoompool is geweest, lid was van het Dagelijks Bestuur van de Sociaal-Economische Raad en tevens lid was van het Dagelijks Bestuur van het Centraal Sociaal Werkgevers Verbond. Ook op internationaal gebied heeft hij baanbrekend werk verricht. Mede op zijn instigatie kwam het C.E.A. (Comité Européen des Assurances) tot stand, waarin de verzekeringsproblemen van de Gemeenschappelijke Markt worden behandeld. Ook hiervan is hij, hoe kan het anders, een van de voorzitters geweest. Hier kwam het gemak waarmee hij Frans, Engels en Duits sprak en schreef, bijzonder tot zijn recht. Als groot kenner van de klassieke en moderne literatuur doorspekte hij zijn briljante redevoeringen - niet zelden gedeeltelijk in dichtvorm - met geestige citaten, die hij uit zijn formidabel geheugen op het juiste moment te pas wist te brengen. Uit het voorgaande moge blijken welk een belangrijke rol Asser in de verzekeringswereld heeft gespeeld.

Mr. F. H. A. de Graaff, toenmalig voorzitter van het CSWV, schetste hem zo typerend bij zijn afscheid: "Zijn grote eruditie, zijn fijne geest gecombineerd met zijn gerijpte principiële stellingname tegenover de algemene problemen, zijn afkeer van overhaast en daardoor vaak ondoordacht optreden, en tenslotte zijn gevoel voor humor, waren van grote waarde voor het toenmalige onderlinge overleg. Vele malen bleek hij de man te zijn die bij meningsverschillen de oplossing wist te vinden". Ik ben mij ervan bewust verre van volledig te zijn geweest, meen nochtans met het bovenstaande een indruk gegeven te hebben van de vooraanstaande positie die Asser in het verzekeringswezen heeft ingenomen. Zijn verdiensten werden officieel erkend door zijn benoeming tot Officier in de Orde van Oranje Nassau en vervolgens tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw.

Bij zijn afscheid hebben zijn collega's en vele vakgenoten getuigd van hun dankbaarheid en bewondering voor alles wat hij in het belang van het verzekeringsbedrijf heeft gepresteerd. Zowel voor de Nederlandsche Lloyd als voor het verzekeringsvak in de ruimste zin, heeft hij veel tot stand weten te brengen en daarvoor mag hem hier een laatste hulde worden gebracht. Toch zal mij, die zovele jaren met hem heeft mogen samenwerken, in de eerste plaats bijblijven de mens Asser, die achter een schijnbare gereserveerdheid zo vaak getuigen kon van warme menselijke bewogenheid en wiens deur altijd openstond voor hen die raad en steun nodig hadden en daarvoor nimmer te vergeefs een beroep op hem deden. Het waren deze eigenschappen die hem in de harten van zijn medewerkers een blijvende plaats hebben doen innemen.

W. ter Meulen

Bron: *Economisch-Historisch Jaarboek* 32 (1969) 328-330.